

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му је годишња безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скупљ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућању или у канцеларји по' цв. на пола год.

ЧУВСТВО РАДОСТИ. *)

Небеса се отворише,
Надъ Цетинѣ горе випе
Богъ Анђела посла с' неба
Тадъ му рече: садъ је треба,
„Моя свѣтлост коя каза,
Оногъ кога створихъ Књаза,
На они престоль Црногорски,
Некъ шњимъ брани крам' приморски;
„Одъ многіје невѣрника,
Моєгъ слова противника.
Да у воздухъ смесеш' лікъ,
Некъ јоштъ живи ціјель віскъ.
„Црногорски (мой) Владика,
Стрица ПЕТРА права слика
Да здравъ влада више свега,
Све државе Иван-Бега.
„Често шалѣмъ моєгъ духа,
Ради слоге и послуха,
С' кимъ Владика народъ влада
Видіо је свіѧтъ када.
„Владично красно лице,
Страви Турске Подгорице.
То біаше јоштъ онаде,
Младъ Владика голе браде.
„Сва приправа па Граово,
Люти ати, и олово,
Много праха и војника,
Турска сила превелика!
„Све Владика то разметну,
Каде с' Турцимъ бой заметну
(С' маломъ четомъ) Турке врати,
Јоштъ му Паша трошке плати.
„И Граово одъ онада,
Брезъ Турака да се влада,
А Владику да познава,
Нека му је виша слава.
„А градъ Торинъ, и Напула,
Нѣгове је прѣстинѣ чула,
Бистримъ умомъ, итримъ окомъ
Сметну нѣмима владатъ Бокомъ.
„Некъ свакъ позна какъ онъ пише,
Стихотворацъ, јоштъ је више,

Подаріо самъ нѣга с' тіемъ

Радъ изгледа моимъ свіемъ.

„Мисле неки свакояко

С Црном-горомъ ратитъ лако,

Зашто лако забораве?

Невѣрница тврде главе!

„Како Турке изагнаше,

Црногорцы кадъ устане,

Црна-гора наста силомъ

Подъ Владикомъ башъ Даниломъ.

„Мамудъ паша дас' освети,

Кадъ Владика ПЕТАРЪ свети,

Црном-горомъ онъ владаше,

Тада оста глава паше.

„Лавъ жестоки, и тичине;

Дигоше се зло да чине,

Черногорскомъ орлу яку

Звѣрь, и тицу удри сваку!

„Свак' ме знаде да све владамъ,

Предъ и после негъ је Адамъ

Свакогъ кой је Србске крови

Моя рука благослови.

„Ал' сатана много мути,

Звѣрь проклети садъ некъ щути;

Славни народъ некъ ме слави,

Већъ Владика кадъ оздрави."

ЛАНУЦІЕ.

(Край.)

Кадъ је те речи изговорио, овлада нѣмъ конечна немоћь, али ништа нїе слѣдовало, што бы доказателство противъ нѣга обезснажило, или сумњу уманяло. Међу нѣговимъ судіјама био је једанъ човекъ, кой се, особито у време грађански немира тешко мого наћи. Онъ се звао Кардега. Премда је био одъ парте Велфа, опетъ нїе хтео веровати, да Лануције мора само зато быти предъ судомъ осуђенъ, што је одъ парте Гибелина; премда је био судија, опетъ је зато было добаръ и правичанъ, и показао је партаистама нѣговы савременика примеръ совестногъ и честногъ судије; шта више, Кардега се усуди, не само човечно мислити, него и човечно дѣлати. Узбуђенъ тугомъ Лануцијевомъ, нѣговомъ честномъ отворености, коя му је изъ свио черта нѣговогъ лица говорила, почне га явно бранити. Остале судије држале су очајиње обуженогъ за дѣйство гриже совести, или за обично притворство кричаца. Они рекну, да су сведочанства нѣгове кривице вр-

*) Ова пѣсма чини ми се спѣвана је одъ Приграцахъ, за честь по-
којногъ Владику, кадъ је пріе неколико година, после дугогъ боло-
вана оздравио.

ло ясна; нѣгова рука на убиство навикнута, засведочила въ нѣгову кривицу при покушеню на нѣговогъ брата, младогъ Флорентинца; треба да се остави слободанъ токъ благотворной строгости закона, почемъ и овай необычанъ родъ кривице заслужує примѣрну и велику каштигу; осимъ тога виче народъ на освету, иште явно нѣгову смертну пресуду, и зато нетреба дуже оклевати... Скоро единогласно осуде Лануція на смерть. — Бадава се у сиљао Кардега више пута да га брави, бадава є опоминяо на проклетство неба неправедне судије, али ништа ніје приміо него ту жалостну утѣху, да грозну пресуду самъ саобщиши Лануцію.

Кадъ зашкриле тежки затвори тавнице и затутњокови, стегне се срце овогъ честитогъ човека, неотице полету му две сузе низъ образе, но онъ ий утре, еръ схтео да буде миранъ и спокојни и да тѣши несрѣћногъ Лануціја.

Садъ се отворе врата подземногъ свода, и при тавномъ светилинику усмотри Лануціја, несрѣћногъ Лануціја на земљи лежећа, у дубокой туги, обтерећеногъ тежкимъ оковима. Изнова пробуди се састраданъ у Кардеги и јоштъ яче почне му срце куцати, потокъ суза полети му изъ очију, кой ніје мого више уздржати.

„Мене“, говораше окованый, „кривите, да самъ убица! мене сматрате као издайника!“ — Сыне мой, одговори му човеколюбивый судија, стварь, коју мы човекомъ називамо, ніје ништа друго, него сплетъ заблуђења и преваре; я те држимъ за невина, и я те зато манѣ жалимъ, него судије, који су ти смертну пресуду изрекли — „Мени смертну пресуду! — заключено є дакле! Заръ подъ срамомъ, да у гробъ сиђемъ!...“ При несрѣћнимъ редовима мислїј, кое су гориј речи у нѣму произвеле, дошао є у неко внутренїе беснило, кое є у савршеној несвестици прешло. Дуга страовита ноћ почивала є на нѣгову души. Люди, који су се нѣму приближавали, ронили су сузе, и покушавали су бадава, да га умире. Помисао на смерть ніје му била страшна, после смрти нѣгове майке и пратија сматрао є смртъ као кончину свијо нѣговы страданіја. Али, да живи у спомену нѣгови сограђана као убица, да буде погубљенъ на піацы оне вароши, у којој се родио, где га є свакї предметъ на игре детинства опоминяо, то є само нѣгову мужествену душу потресало.

Кардега є опеть къ нѣму дошао, ползуюћи се једнимъ магновенїемъ спољашнѣгъ спокойства, кое є на чертама лица несрѣћногъ страдалника читало, увати га за руку съ пратиљскимъ участемъ а другомъ рукомъ покаже му разпятие Христово, кое є спрођу нѣга на дувару видило.

„Заръ мислишь“, тако му є говорио, „да є овай кривъ? Погледай нѣгове ране, диви се нѣгову преданости у вољу Божију, и помисли шта є онай морао претрпiti, кой є за тебе на крсту умро.“ — Дуго є гледао Лануціје ћутећи и съ тужнимъ погледомъ у распятије; онда га неко чувство обузме, као да є съ неба сишло: „О Боже мой!“ викаше онъ, Твоя є сва моћь! опрости срчаномъ страу, я се неплашимъ смрти, и срамъ ћу са собомъ понети! Моя є смртъ праведна, чимъ си є ты у мудрости твога вечноногъ промисла изреко. Шта ме є стало за людско мићніе, божественый спасителю! Твой найвернији апостолъ трипутъ се тебе одреко, а мени, недостойной твари, шилашъ анђела утѣхе у мрачной тавници. О Кардега, я ти имамъ благодарити више него за животъ, я умиремъ пунъ вере на Бога и нѣговогъ божественогъ сына; скоро ћу душев-видјо,

въ поздравъ мое матере чути, скоро ћу мого пратија загрлити, кога нисамъ мого отргнути одъ замая убице!“

Сви, који су били сведоци печалне побѣде надъ сомбомъ овогъ младогъ, невиногъ човека, уверили су се са вршено о нѣговoj невиности, и сви су живо желили, да га избавља вида. Већъ се разнео гласъ о нѣговoj скромнaj преданости Богу. Овомъ гласу слѣдовало є общите уверенїја о нѣговoj невиности, и већъ се са свијо страна дали примѣтити знаци незадовољства. Искали су, да се извршенъ пресуде одложи. Зактевали су, да се напаново стварь изслѣди, и у разсуђенъ узме. Време ће, тако су свудъ говорили, одкрити кривица, еръ ніје могуће, да є Лануціје кривъ.

Една не мала партая умерени решила се, да се зато свечано судијама обрати, и явно мићніе већъ є было добивено. Али Кардега, благородный Кардега ніје ниједно тренуће губио. Одма чимъ се дѣло разгласило, пре него што се правый испити започео, послао є онъ једногъ скротечу у Флоренцъ; овай се скротеча вратио, и брзо се мораде стварь преокренути.

Белфјоровъ убица ћој є в некиј лоповъ, кога є Бандинели подкупio и послao, да Лануціје убије. Ніје био задоволяњь, што є нѣговогъ брата найсрамнijимъ опадањемъ и лажама, добара лиција и изъ нѣговогъ места рођена прогнао, тежјо є онай нитковъ и за животомъ Лануціјевимъ, кой є био јединиј сведоци срамногъ опадничества нѣговогъ.

Онай данъ, кадъ су се првый путъ борили, изпадне Лануціјо ножъ иза пояса, кога нађу селаци и однесу га заједно съ Бандинеломъ нѣгову кући. Бандинели наоружа подкупљеногъ убицу съ тимъ ножемъ и обећа му велику награду, ако то грозно дѣло срећно скрији.

Пратиљи Кардеге у Флоренцу, одъ нѣга найусрдије умољни, пазили су на све оне, који су у палату Бандинела улазили и излазили. Тымъ начиномъ пронађу убицу. Изъ нѣговы признанja дозна се, да се тайно у Белфјорову кућу увуко, и тамо да се до поноћи сакривећи држао, и да се у избору спаваћи соба збуњио, и тако є место Белфјора Лануціје убијо. Да бы светъ помисlio, да се є Лануціје самъ убијо, било му є заповеђено да га съ предатимъ му ножемъ прободе и у рани га остави. Кадъ се є после учинїногъ дѣла у Флоренцъ враћао, морао се на капији исте вароши съ једнимъ другомъ нѣгове чете борити, кога є Бандинели изаслао, да га изъ засаде убије. Да бы свой животъ искупио, одкрио му є нѣговъ другъ све.

У ходнику Бандинелове палате уватили су га пандури, еръ се тамо съ томъ намеромъ увуко, да Бандинела за нѣгово издайство съ убиствомъ награди. Судъ у Флоренцу, кой є съ Кардегомъ био одъ једне парте, то єсть Велфа, издао є своевољно убицу, почемъ су осимъ тога обе републике у овој доба у миру живиле, а Белфјор є принадлежио једной великой пизанској фамилији, съ друге стране за Бандинела ніје се имао шта бояти, кой є такође одъ велике фамилије био, и зато по варварскомъ обичају онога времена ніје се имао чега другогъ за нѣгово крвно дѣло бояти, него нѣгове совести.

Чимъ су се ови гласови у Пизи разнели, предао се народъ найвећој радости, еръ є у судби Лануціја найвећа участвовао. Само за Лануціја, овай прелазъ са жалости на радость мого є имати опасне пољдице, и мого є место да му животъ продужи пре да га скрати. Кадъ є видјо, да се нѣгова невиность тако свечано обелоданила,

У ЕДНЫМЪ ФРАНЦУСКИМЪ НОВИНАМА ЧИТА-
ЛИСМО ЕДАНЪ СМЕШАНЪ ПОЗЫВЪ.

После дужевременогъ брижльвогъ испитивани, изшло в подписаномъ за рукомъ, изнахи хемицкій прашакъ, посредствомъ когъ могу се извести Пастрмке (фореле) у свакомъ рибняку. Еданъ овакови прашакъ кошта еданъ дукать; и два прашка кадъ се ма у какавъ велики рибњакъ проспу, учиниће чудно дѣйство, и притяжатель рибњака, съ великимъ задовољствомъ сматраће богатство свое у благороднымъ рибама. Ово обштеполезно изобретенъ, узимамъ честь објавити нашемъ почтаемомъ публикуму и обећавамъ се свакоме, кои се на мене подъ адресомъ моимъ, преко Учредничества ове новина съ готовимъ новцима у злату обрати, послати зактевано количство тайне пувогъ прашка.

На неколико дана после овогъ објава, печатаоे објавитељ у истимъ новинама одговоръ Банкеру Н*** кои му је новце послao и прашка искао. „Многоуважајемъ Господине. Са чувствомъ сажалена, на писмо ваше одговорити морамъ, да оно објавленъ мое о прашку, кои пастрмке у рибњацима заводи, нје ништа друго но шала и слѣдство препирке мое са прателјемъ моимъ, о новинама. Онъ ми је једне новине фалю и говорио, да су то тек јединствене новине, и да њима можешь веровати као и самой библиј. Јасамъ то опровергавао и казао му, да је то обичай кодъ неки, цело повериће ономе што се у новинама печата, покланяти; и за уверити га о томе, напечатао самъ измишљений позивъ о прашку, и казао самъ му: Ето видишъ и самъ да је овай позивъ лудъ, и веруй да ће се опеть паћи магараца, кои ће га веровати. Ви сте Господине уважајемъ, трећи, кои сте се съ исканѣмъ прашка мени обратили. Я вамъ съ пристойномъ учтивошћу, враћамъ ваше новце, и молимъ да ме извините за ову књижевну шалу, која је као што самъ вамъ имао честь явити, слѣдство мое съ прателјемъ препирке, а никакве друге злобне намере. Препоручуюћи се даљимъ услугама вашимъ.

У Паризу

Н. Н.

Н.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Чачакъ 8. Маја. Данасъ празникъ вознесења Христова, прослављенъ је овде велијтино; Г. Епископъ чинодѣйствовао је при бож. литургији, и постављенъ је томъ приликомъ Севастијанъ Арсовић за игумана монастира Студенице; и еданъ за ђакона монастира Благовѣштеніја.

— Ника Суботић је из села Трнове окр. чачанскогъ бывши 24. пр. м. на слави кодъ селяка свогъ Милорада, Ружића поће кући око три сата ноћи и у путу на једно мочило где су се конопље топиле, наиђе, и у исто падне, па почемъ је піанъ био, нје се могао избавити, него се удави.

— 21. о. м. имали смо на Калимегдану једну лепу вечерњу забаву. Г. Инцинијир Зурхалекъ имао је доброту давати еданъ малы али врло лепъ фаерверкъ, и савъ Калимегданъ био је притиснутъ гледатељима. Тымъ већу благодарност и похвалу заслужује поменутый Господинъ, што је то све његовимъ трошкомъ и трудомъ безъ иакве собствене користи, чинио. По мложини скупљеногъ света могло је се видити, како је Београдъ желяњ забава, коихъ се лишава, и по томе може се видити како ће театръ кадъ се начини быти свагда пуњ.

тако му се внутреностъ потресла, да је безъ свести и скоро безъ живота на земљу пао.

Кардега нје га остављао, и доносio му сваке могуће помоћи, и кадъ су се Лануцију чувства повратила, падну обойца предъ распятије Христово на колена.

„О веро“, говораше Лануциј, „снага коју ты даешъ научила ме је, да помисао на срамну смрть поднесемъ; да наше чинишъ ты јоштъ више, ты ме учишъ дужности, да опеть живимъ. О моя майко! О Белфiore! твой синъ, твой пратељ, био је свагда достојанъ ваше любови. Милостивији творче, окрени срце Бандинела на добро; опрости ми, и нека судије свијо времена и народа изъ мое историје науче, како често варљива спољшностъ обманује! И ты драгиј Кардега, ты, кој си ми честь и животъ спасао, каки ми, како ћу ти ово добро вратити?“ — Његовъ одговоръ: „Кадъ ты учинишъ за друге оно, што је мени воля божја допустила, да за тебе учинимъ!“

М Р В И Ц Е.

Деца су слаба, старци су слаби, како дакле можемо мислити, да смо што више, него деца.

Читатељи, узвисите вашу духу къ небу, јеръ на овој земљи и нетреба вамъ духу. Будите добри и кротки, као јаганџи и као овце, које никада непитају зашто се стрижу.

Човекъ се може научити добродѣтельи и одъ животиня, и. п. одъ пса верности одъ гусака слободномъ говору, одъ пчеле приљканју, која вѣнимъ непрятельима дас жаоку осетити, и медъ само изъ недара природе сиса; одъ голуба чистоћи, и одъ магарца стрпленју.

Животинѣ су срећније одъ люди, јеръ неосећају потребу слободе, нити ишту равноправностъ, ни слободну пе- чатњу. Животинѣ су невине, ако се кадгодъ и у грбу мећу, често су домаће животинѣ много болѣ, него домаћи пратељи.

Многи люди имају само ту погрешку, што су одвећи добри. Нје пытанъ, ил су одвећи добри за светъ, или противъ света.

Шта је криво време, што је нешто безвремено родило? Шта је криво време, што се неповраћа, него тече непрестанимъ токомъ у вечношћи. Шта је криво време, што се у садашњости на будућностъ гледа. Време је невино, кривица пада на современике, кои нису знали временомъ ползовати се.

Човекъ неможе довольно быти предосторожанъ; ране, које се духу задају, немогу се тако лако залечити.

Читатељи ишту, да је учредникъ свагда добре волје. Шала нетрпји заптъ ни заповестъ. Одкудъ се може шала наћи, кадъ се човекъ несме шалити.

Треба приљжно ићи у школу живота и прошлостъ заборавити и боловъ се будућности надати. Промеће је дошло, и плодови почеће скоро зрећи; само да небуде рђава година. Треба се бояти сувогъ времена. Човеку се плюцка одъ сладки надежда, али испуненъ быће водено.

Треба дане живота терпљиво сносити и онда ћемо јамачио мирно живити. Миръ је нужданъ и онъ је прва грађанска дужностъ.

Човекъ треба да живи у миру и покоју, да бы јоштъ много година на собствену радостъ са својимъ быћемъ природу красио.

— У Сараеву догодјо се такавъ пожаръ, кајакъ нигда ніе био сва Србска мала изгорела је, штета је толика да се неможе прорачувити. Чаршија у којој су найглавнији трговци били, незна се сада. Найвише су Срби страдали. И зданје аустријског конзулатата сасвимъ је изгорело. И Европски дућани много су страдали. Извѣстно незнамо, али говоре да је кое кућа, кое дућана изгорело 8000.

С Т Р А Н Е Н О В О С Т И.

— Принцеза Матилда кадъ је дошла на баль у војничкој школи, хтела се попети на басамаке, кое су къ седишту президента водиле, али један јакъ бркать солдатъ онде на стражи стоећи, забрани јој. „Страже ме вальда непознае, я самъ синовица Луи Наполеона!“ — „Макарь да сте синовица Саваотова, опеть васъ непуштамъ горе.“ — На срећу примићти један комесаръ бала принцезу, и приволи строгогъ стражара, да је къ президенту пропусти.

— Телишваръ. Одъ неко доба непрестано скоче це-на рани у Банату.

— Лондонъ. Некій Др. Голдштикеръ, Немацъ, поста-вљиње је на лондонскомъ универзитету за професора сан-скритскогъ језика.

— У ииедной држави ніе станѣ учительнији тако рђа-во, као у Енглеској. Ђедне енглеске новине обнародова-ле су писмо неке учительке, коя је морала учити домаћу децу одъ 8 сатиј ујутру, до 5 сатиј увече и којој нису више давали, него једну четврту часть куваричине плате.

— Мадритъ 5. Маја. У једной борби съ биковима, имао је неки Бандерилеро несрећу, да посрне. Беснији бикъ узме га на рогове и оконча му животъ за часъ. Потибишегъ изнесу, а Матадоръ доће и освести се за свогъ друга. Поредъ свега ова опасна забава, непрестане и поа-сле тогъ свладали су и убили четири бика.

— Хина. Людима, кои имају дугове плаћати, друга помоћи нетреба, него једно путованје у Хину, почемъ та-тамо постој законъ, да се кодъ суда, не дужници него поверительи апсе и батинаю, јеръ Хинези веле, да је кривъ онай што је дао, а не онай што је примјо.

— Прагъ. Графъ Неселрода за време његовогъ ба-вленја обде посјетио је двапутъ папиногъ Нуницуса, и овай му је толико посјета вратио. Кажу, да се при овимъ по-сјетама говорило остану цркви у Польској и Литванији, и да је Римскиј дипломатъ повольна одобрења усмотрену томъ добио. Скоро ће истый Нуницус је путовати по Ма-парской и Рватской.

— У србскомъ војводству и тамишкомъ Банату упи-сано је новы војника 22.236, а одъ те суме отишло је у службу 4.410—603 лица одкупила су се одъ војничке служ-бе за 301.500 фор. спр.

— У Бечу 10 и 14. о. м. изгорено је банкнота за један милионъ форинтј. Вальда се и тамо појвили цванци-гери. У Аустрији нема више банкнота у течају, него за 28. милиона фор.

— Калифорнија. Вѣсти о конјану злата гласе врло повољно. Одъ 1. Јануара до 5. Априла извежено је златногъ прашка за 14,000.000 талира. Обитательи се сваки данъ невѣројатно умложавају. Али личношћ и иманје ніе обезбеђено; пре неколико дана обесјо је управитељ ва-

роши једногъ Мексиканца збогъ убиства, а противъ ајду-чи Индијанаца почели су Европејци уништожавајући ратъ. —

— Клагенфуртъ. Један докторъ права, честитъ чо-векъ, зактевао је ово дана самъ, да га уапсе. Онъ је имао неку масу за располагање, па рачуни нису се слагали, и показивао му се дефицитъ. Два искусна рачуноводитеља претресу и прегледе рачунъ и нађу погрешку, съ којомъ спасу чешћ бѣдногъ човека.

— Неаполь 29. Апр. Данасъ су овде дошли руски велики књижеви.

— У Келну договарају се да зидају једну велику ћуприју преко Райне. друштво райискомъ гвозденогъ пута да ће на ту цјель 200.000 а Келн-Минденскогъ пута 300.000 а варошъ Келнъ 100.000 тѣлира, а оно друго што недостаје платиће држава. Какво ће чудо та ћуприја быти сваки себи може представити, кадъ помисли да је предрачуњу учинићања на 2 милиона талира. Райна је велика река и кодъ Келна шире је него Сава кодъ Београда.

— Близу Кечкемета (у Мацарској) на Пустари Полга-ту нашла су се два жандарма (полиц, пандура) убијена, и ніе се могло наћи ко је убијо.

— Фанроберъ фабриканть гумиеластике у Берлину, начинјо је једна кола, у којима су сва четири точка обв'ена гумиеластикомъ место гвоздених шина. И кадъ се човекъ воза на њима ништа нештраца, тако да се може у њима носити пуна чаша вина да се непроспе. (Кадъ је чаша поклопљена) шине је одъ гумиеластике за 4 точка коштају 100 талира.

Огласи.

(35)

(2—3)

Овы дана изашла је изъ печатија нова књига подъ меномъ:

„ШУМАДИНЧЕ“

Л. П. Шенадовића,

ПРВА СВЕСКА.

ПЕЧАТАНО У ЗЕМУНУ.

Књига је лепимъ новимъ словима печатана, има 115. стр. — садржава у себи: Књажевъ погледъ. (Найлепша по-вела Чокеа.) Песме: 1. Првый коракъ у светъ. 2. Утѣха. 3. Молитва. 4. Једна надежда. 5. Господаръ душе и 6. Богъ боговъ. — Потомъ јде једна народна лепа јоште непечатана песма: како котарски сердари враћају робље; и на последку један историчанъ саставъ, о постанку и трајању првогъ правитељства у Србији. Ова књига може се у Књижари Милоша Поповића и у Учредничеству Шу-мадинке за готовъ цванцикъ добити. Ко жељи у окружјима имати, нека пошље новце по пошти, и одма ће по пошти књиге примити. Ко за 10. комада пошалъ новце једнаставу примиће бадава.

(36)

(2—3)

У Абацијској чаршији № 288. има 4 врло лепа нова квадрона по најновијемъ вкусу на продају.

Драгутинъ Драмљ, тишлеръ.